

BECKY SCI-FI SE SLUNCEM V DUŠI CHAMBERSOVÁ

MNOHO ČTENÁŘŮ SI DODNES SPOJUJE SCIENCE FICTION HLAVNĚ S VYSPĚLÝMI TECHNOLOGIEMI. ŘADA PŘEDNÍCH AUTORŮ ŽANRU, JAKO TŘEBA URSULA K. LE GUINOVÁ, VŠAK DOKÁZALA, ŽE SE DÁ PSÁT O VESMÍRNÝCH DÁLKÁCH BEZ TECHNIKY, ZATO HUMANISTICKY A SE SRDCEM NA DLANI. BECKY CHAMBERSOVÁ JE NOVODOBOU KRÁLOVNOU PŘÁVĚ TAKOVÉHO PŘÍSTUPU. text Jan Nohovec

Všechno to začalo vyjukanou Rosemary. Sotva dostala titul z mezidruhových vztahů na Marsu, musela se vzdát dosavadního života a někam se uklidit. Skončila na malé kosmické lodi, jejíž posádka si vydělává na živobytí hloubením hyperprostorových tunelů, na cestě na dalekou, malou a pořádně rozzlobenou planetu. Ale to je jen počátek podivuhodných dobrodružství, které nejen pro ni připravila Becky Chambersová. Cílem putování

těhle zcela obyčejné lodi totiž není ona planeta jako taková, ale spíše cestování samo. Skupina tak postupně zastavuje na několika místech Galaktického společenství, a třebaže tu dojde na akci a různé vývoje, hlavním tahounem vyprávění jsou vždy postavy.

A že jsou skutečně barvití! Patří mezi ně pragmatický kapitán pacifista Ashby, lidský technik Jenks zamilovaný do lodní UI nebo kuchař a doktor v jednom, který zbožňuje bylinky a má několik párů noho-rukou. Vesmírnou kocábku pilotuje vejcorodá

Tyhle vlašťovky doletí dál, než byste si mysleli.

Sissix a naviguje introvertní humanoid Ohan, kterého je třeba oslovovat v množném čísle. Středobodem jejich vztahů jsou vzájemné dialogy, které zabírají většinu textu.

Že to zní trochu nudně? Nenechte se nacytat.

Zjevení na scéně sci-fi

Američanka Chambersová je mezi technofilními autory sci-fi prazvláštní úkaz. Svůj debutový román *Dlouhá cesta na malou rozzlobenou planetu* vydala nejprve samonákladem za pomoci Kickstarteru a teprve později se ho chytilo zavedené nakladatelství. Za sérii *Poutníci*, již *Dlouhá cesta* otevírá, později dostala prestižní cenu Hugo a nominována byla na řadu dalších včetně Locusu, Britské ceny science fiction, Ceny Arthura C. Clarka nebo Women's Prize for Fiction.

Reputaci si tedy vydobyla značnou, přesto je těžké někam ji zařadit – nezajímají ji ani vyspělé technologie, ani objevování vesmíru, ani politika, ani střety vesmírných flotil. A pokud, pak jenom jako kulisa k odhalování pozadí jednotlivých postav, a to nejlépe během vzájemných dialogů namísto pro fantastiku tak typických odosobněných popisů. Informace o jejím bohatém fiktivním světě proto zaujmou, působí organicky a zároveň ponechávají dost prostoru pro další a další pokračování – třebaže každý z jejích románů je uzavřený a lze ho číst samostatně, protože ho s ostatními svazky spojují jen prostředí a letmé motivy.

Tápat, poznávat i učit se

Krásné je přístup volně propojených příběhů vidět hned na druhém svazku s názvem *Dvě místa na slunci*. Ačkoli navazuje v ději jen pár minut po skončení *Dlouhé cesty*, ve skutečnosti jde o knihu dost odlišnou. Místo popolétávání s výstřední posádkou po širém vesmíru si čtenáři mohou užívat atmosféru Portu Coriol, jednoho velkého planetárního tržiště, kde se mísí všechny rasy, pohlaví i zvláštnosti autorčina vesmíru.

Tímto cirkusem provádí umělá inteligence Lovelace, jež původně sídlila v obvodech vesmírné lodi z prvního dílu, pak se však rozhodla nelegálně se vtělit do umělé schránky, na chlup podobné lidskému tělu. Problém je, že při přenosu přišla o veškerou paměť, a tak si musí krůček po krůčku zvykat na novou identitu v neznámém těle i světě. Její příběh se navíc snoubí s vyprávěním

inženýrky Chilli, respektive jejího dospívajícího já, které si v druhé dějové linii dvacet let před již známými událostmi prochází podobným poznáváním sebe sama jako Lovelace v současnosti.

Jak je z témat poznávání sama sebe i okolních postav patrné, Chambersová nechává své postavy tápat a postupně se učit – a čtenáře s nimi. Nezřídka se dotkne vážných témat včetně rasismu, násilí, depresí, otroctví či vražd, zároveň však nezapomíná na vtip. Její vyprávění plyne sice laskavě a pomalu, přesto však čtivě a s dostatečným spádem, aby měl člověk pořádku motivaci otáčet stránky. Jedním z hlavních motivů je také mísení kultur, od střetávání různých vesmírných ras (a milostných vztahů mezi nimi) po zcela přirozené podané svazky, v nichž zdaleka nezáleží na tom, kolik mají členů, jakého jsou pohlaví a zda spolu chtějí či nechtějí vychovávat potomstvo.

Postavy, co nakonec udělají to správné

Dosud poslední vydaný román *Zpráva o životě vesmířanů* pak tento trend dovádí do krajnosti. Vracíme se na začátek lidského putování vesmírem, do doby, kdy už jsme byli nuceni opustit Zemi, ale stále se s cizími rasami teprve pomalu poznáváme. Dálavami mezi hvězdami letíme jako konvoj lodí, které si vytvořily jakýsi vesmírný komunismus, v rámci něhož má každý kde bydlet, co jíst a kde ve vzájemné úctě pracovat, aby byl užitečný celku. Pro bližší popis atmosféry v této utopické komunitě používá Chambersová opět plejádu hrdinů a hrdinek a zaměřuje se na zvolna plynoucí mikropříběhy, které zahřejí na duši, protože se tu nikdy nestane nic zlého. Třebaže se lidé mohou bát, být popudliví či unavení, nakonec vždycky udělají to správné.

U Becky Chambersové je fascinující, že tento veskrze lidský přístup k vyprávění zároveň není naivní a vždy těsně balancuje mezi vřelostí celkové atmosféry a temnými proudy v minulosti hlavních postav či v situacích, s nimiž se musí vyrovnat. Právě to ho ale dělá dostatečně realistickým, aby si ho dokázal užít jakýkoli čtenář – a zároveň ho to stále pohladilo po duši. Po úspěchu *Poutníků* si nyní Chambersová musí poradit s tím, jak svůj osobitý styl převést do jiných kulis mimo mírumilovné Galaktické společenství (viz box). My jí ale věříme, protože pro takové psaní bude ve fantastice, a v literatuře obecně, prostor vždycky. ☑

POUTNÍCI POČTVRTÉ A NAPOSLEDY

Ještě jednou a pak konec. Tak pravila autorka – letos vyšel v originále poslední díl této volně propojené série a ponese název *The Galaxy, and The Ground Within*. Slibuje příběh o skupince různorodých postav, které se vlivem nešťastných okolností zaseknou v jakési vesmírné analogii zapadlého motelu. Dokud se situace neusadí, budou se muset popasovat jeden s druhým i s vlastní minulostí. Dosavadní recenze jsou povšechně nadšené, dokonce více než u předchozích tří svazků série. Je možné, že dokáže Chambersová překonat samu sebe? My jsme rozhodně zvědaví. A komu by čtvrtý svazek náhodou nestačil, vykopává autorka letos pro jistotu také zcela novou sérii *Monk & Robot*. To by bylo, abychom se obou novinek nedočkali i v češtině!

BECKY CHAMBERSOVÁ (* 1985)

Vyrůstala v rodině se silným zájmem o kosmické vědy a umění. Živila se mimo jiné tvorbou technické dokumentace, jako barmanka nebo asistentka produkce. Ve volném čase se baví deskovými a počítačovými hrami a také sledováním oblohy teleskopem. Za svůj život už toho něco nacestovala, momentálně ale žije se svou ženou v severní Kalifornii. Cest však nikdy není dost, a tak by ráda jednou vystoupala na oběžnou dráhu a prohlédla si Zemi pěkně z výšky.

PRŮZKUM VESMÍRU S POKOROU A NADĚJÍ

Stěží stosedmdesátistránková novela *S pokorou a nadějí*, kterou letos na počátku léta český vydal Host, je jedním z prvních autorčiných pokusů opustit svět *Poutníků*. Opět se ocitáme ve vesmíru, tentokrát však v mnohem bližší budoucnosti a s mnohem sevřenějším příběhem. Lidstvo tu vyslalo čtveřici astronautů, aby provedla výzkum biosféry na čtyřech cizích světech. Daní za nejasné výsledky výzkumu jsou dlouhé roky bez kontaktu se Zemí a kvůli pravidlům vesmírného cestování také návrat o osmdesát let později, kdy už budou všichni jejich známi dávno mrtví.

Namísto podrobného popisu vztahů nebo charakterů hlavních hrdinů se Becky Chambersová tentokrát soustředí na poznávání cizích planet, a přece jen trochu víc na technické popisy, než nakolik jsme od ní zvyklí. Novela tak působí ještě pomaleji a rozvláčněji než obvykle a čtenář se chvílemi neubrání dojmu, že autorka mohla některé pasáže proškrtat. O to více ale na člověka dolehne razantní pointa příběhu, u níž zamrazí. Na novelu tedy dost slušný výsledek.

obrazový materiál: Host a archiv redakce